

Відповідь групи Українських

ВІДПОВІДЬ^{*)}

**Групи Українських Комуністів у Німеччині
(колишньої Закордонної Групи Української
Комуністичної Партії) на відкритий лист
В. Винниченка до українських робітників і
селян.**

У травні цього року виїхав член Закордонної Групи У.К.П. у Відні й партійний товариш В. Винниченко на Україну, щоби після свого переходу до комунізму й практично взяти участь у революційній праці рідного краю. Всі українські комуністи та всі справжні революціонери привязували до цього факту велику вагу та покладали на це великі надії. Партійні товариші і всі ті, що стояли близько до Винниченка, вірили, що з цього факту революція на Україні багато виграє, бо В. Винниченко зуміє своїм авторитетом перетягнути багато елементів, що ще хитаються поміж революцією й контрреволюцією, на бік революції й таким чином допоможе вирішити остаточно справу громадянської війни на Україні.

Але ж як дуже помилилися ті, що так думали. Невижидано й несподівано кинув Винниченко ту працю, до якої був поїхав, і вернувся за кордон. Тут за кордоном опублікував він лист до українських робітників і селян, в якому він подає причини свого виїзду з України. Рівночасно з оголошенням свого листа почав Винниченко на сторінках „Нової Доби“, органу Закордонної Групи У. К. П. у Відні кампанію проти Р. К. П. і проти Російського Совітського Правительства. Уважаючи, що Винниченко, як український політик і громадянський діяч займає поважне становище в житті українського народу, Група Українських Комуністів у Німеччині не може мовчки пройти попри факт повороту Винниченка за кордон та попри його дальшу політичну діяльність, яку він розпочав од моменту свого повороту з України. Також, як речниця українських пролетарських мас у Німеччині, в яких лист Винниченка викликав подекуди затрівоження й розбіжні політичні міркування, Група Українських Комуністів мусить подати свій погляд на лист Винниченка.

Отже, як треба розуміти лист Винниченка й як треба його оцінювати?

^{*)} Ця віповідь, хоч була вже давніше готова, могла аж тепер бути видрукована.

Ми переконані в тому, що лист Винниченко являється далшим кільцем із ланцюга помилок, які поповнив Винниченко, як політичний діяч, протягом останніх літ, головню від часів соціалістичної революції в Росії й на Україні. Коли читати його лист і порівняти з давнішими публікаціями політичного характеру з часів Центральної Ради й Директорії, то цей лист іще раз доказує, що Винниченко не послугується й не послуговувався ніколи у своїй політичній діяльності політичними переконаннями, тільки хвилевими імпульсами. Коли уважно читати теперішній лист Винниченка, то заведи чи можна говорити про якийсь політичне переконання в Винниченка, особливо, заведи чи можна говорити про Винниченка, як про переконаного комуніста. Цілий лист Винниченка робить вражіння листа, написаного якимсь щирим українським патріотом, що бачить тільки свою рідну батьківщину — Україну, а по за нею нічого. Пишучи свого листа, Винниченко ставить на становище пересічного міщанина, який у своїх учинках руководиться своїми найближчими дрібними інтересами, не обіймаючи своїм зором ширшого суспільного загалу й не додаючи ніякої инчої мети, крім власного інтересу. В даному разі Винниченко ставить на позицію ображеного Українця, який, відсунений із цілком ізрозумілих причин (бо й не можна було чоловікові після цілого ряду помилок повірити провід комуністичної роботи) од державного апарату, воліє радше вести шкідливу опозицію, ніж брати корисну участь у практичній революційній праці. Тому до листа Винниченка не можна привязувати надто великої ваги. Винниченко справді був переконаний про те, що писав у своєму листі, але переконаний не розумом, а серцем, переконаний не як комуніст-революціонер, а все ще таки, як міщанин-патріот. Через те в листі Винниченка так багато противоріч. Цей лист, це яскравий приклад половинкуватости та комуністичної недодуманости. Майже кожний другий уступ листа перечить попередньому. Із листа видно, як його комуністичне „переконання“ бореться з патріотично-міщанським чуттям. Врешті таки чуття бере верх над переконанням.

Пригляньмося ближче до того, що пише Винниченко у своєму листі.

Він каже, що їхав на Україну для того, щоби взяти участь у великій роботі соціального й національного визволення віками гнобленого українського народу, і такої роботи він не міг дістати для себе. Уже в перших рядках свого листа Винниченко попадає в конфлікт переконання з чуттям. Бо, ідучи на Україну, він був переконаний, що його сила, як політичного робітника була там потрібна, але, приїхавши на Україну, і спіткнувшись на факти, які могли вразити його патріотичне чуття, у своїй комуністичній недодуманости дає серцю волю й виїздить за кордон, подаючи за причину свого виїзду те, що,

мовляв, для нього немає роботи на Україні, а зовсім не згадуючи, до якої саме роботи він брався. Нам відомо, що на Україні під цю пору ведеться завзята боротьба між селянською біднотою й робітництвом із одного боку, та сільськими куркулями й буржуазією з другого. Винниченко не згадує, чи він пробував кинутися в вир цієї боротьби, а зачіпає питання під цей час непекучі, наразі другорядні, які пізніше, після закріплення революційних здобутків, можна буде вирішити, а які, властиво, вже сама перемога комунізму вирішує. Ось які аргументи приводить Винниченко. Він каже, що йому давали почесні посади, портфелі, матеріальні вигоди, але не давали можливості до роботи, не давали, щоби він виконував будь яку конкретну функцію. Він підшукує причину такого відношення до нього московського центру й каже, що причиною цього мало би бути не таке чи сяке відношення до нього, як до особи, тільки московський абсолютний централізм. Цей абсолютний централізм виявляється в тому, що вся влада на Україні збюрократизована й мілітаризована, совіти зведено до ролі декоративних установ, а керуючим центром цілого апарату являється тільки Москва. Немає мови про самостійну українську радянську республіку, вона тільки декларована. Правительство Української Соціалістичної Радянської Республіки це бюрократичний апарат московського центру, якого роля головним чином зводиться до викачування з України її матеріальних ресурсів. Справді — каже Винниченко — керуючий центр не має русифікаторських замірів щодо України і йому не можна зробити закидів, що він піддержує принцип абсолютного централізму з великодержавних руських мотивів. Тільки різні „специ“ і „русотяпи“ — ті свідомо русифікують Україну.

Винниченко каже, навіть, що оборонці такої системи пояснюють це станом війни, але все ж таки він погодитися з тим не може, бо він вважає це шкідливим для революції. Він указує як на наслідки централізму на бюрократизм, бонапартизм, закостенілість партійних і державних апаратів, апатію до організації й т. д. — хиби, на які звернув увагу й керуючий центр. Він нарікає, врешті, на нерівноправність національної культури й цілком несподівано кінчить ось як:

„Але глибоко помилились би ті, що гадалиб на підставі цього, що я вважаю якусь инчу політичну партію більш здатною до визволення працюючих. Ні одна політична партія, крім комуністичної, не може цього зробити. І кожний працюючий, кожний експлуатований, кожний, хто не живе з чужої праці, й щиро, чесно хоче послужити знищенню соціального зла, той повинен бути тільки членом комуністичної партії. Всяке визволення працюючих кожного краю, а так само й України, повинно бути справою самих працюючих. І коли намагання російських комуністів дати це визволення українським масам

зовні, поминаючи їхню безпосередню участь у цьому, є надзвичайною шкідливою помилкою, то сподівання дрібно-міщанських українських елементів на „допомогу“ європейської буржуазії можна назвати просто злочинством... і. т. д.“

Винниченко говорить просто, як Кріспіні, Гільфердінги й інші.

Аджеж він ніби й не вирікається комунізму й не може погодитися на тактику Москви. Він признає і всесвітню революцію й диктатуру пролетаріату, але не признає способів, якими переводиться революція й диктатура пролетаріату. Він каже, що ні одна політична партія, крім комуністичної, не може дати визволення працюючим, але визволяти працюючі маси треба не так, як це роблять російські комуністи. У принципі він годиться з Москвою, але на ділі, то розходиться з нею.

У чому ж річ? Що ріжнить Винниченка від Москви?

Треба згори сказати, що ріжниця тут не в тактиці, не в способах, як думає Винниченко, а у двох цілком різних світоглядах. Винниченко у своєму листі не показує добрих сторін тактики Москви, тільки „злі“. Отже Винниченко в даному разі не поступає, як революціонер, значить, як приятель революційного пролетаріату, але як буржуй-реакціонер, який підшукує всі недомогання гігантської пролетарської боротьби, щоби тільки її пошкодити, значить, як ворог пролетаріату. Одначе, навіть, і „злі“ сторони Москви, які він „викриває“, себ то помилки Москви, не промовляють у користь його листа. Ці „помилки“ Москви, на які він указує, тільки ще більше розкривають нужденність його комуністичного світогляду.

Головний закид, який Винниченко робить Москві, це її абсолютний централізм. Ми не будемо говорити про абсолютний централізм, тому що атрибут „абсолютний“ додав Винниченко для скріплення своїх міркувань, тільки про централізм.

Питання централізму? Воно для всякого комуніста ясне й нема чого над ним довго розводитися. В централізації всього суспільного життя, головню економічного, значить в упорядкованні господарського життя, яке дотепер безпляново в даній країні вели капіталісти, себ то великі приватні власники продукційних засобів, і кермування ним із якогось одного певного центру, міститься, власне, вся суть комунізму, це основна засада комунізму. Це Винниченкові напевно відомо, але ж він не підходить до питання з цієї точки погляду. Він підходить до нього не як комуніст, який каже, що всі природні багатства на світі це спільне добро всього людства, але, як приватний власник, якого болить те, що російський голодний пролетар, що вже три роки з крісом у руках боронить революцію, „викачує“ з України її природні добра. Тому Винниченко на словах ніби визнає комунізм, але на ділі не може його визнати. Стоючи на становищі національного упорядкування господарського життя, а не

централістичного цілої федерації, він просто розходиться з основними засадами комунізму. І що ж тут ще говорити далі про централізм? Можна сказати, хіба одно, що, якби не „централізм“, не „мілітаризм“ і не „залізна дисципліна“, то заведи чи встояла б до тепер супроти внутрішніх і зовнішніх ворогів Радянська Росія і з нею Радянська Україна. Як із одного боку лише завдяки тільки централізмові Червона Армія зуміла оборонити революцію перед внутрішньою контрреволюцією й перед змовами чужостороннього капіталу, так із другого боку, також не менше централістично построзна Армія Праці, як зародок комуністичного суспільства, зможе поставити на трівкі економічні підвалини розвалену шостилітньою війною господарку червоних республік.

Справжній революціонер не буде також спорити про те, коли мету комунізму можна досягнути і при допомозі бюрократизму, на який Винниченко нарікає, як на наслідок централізму. Ми мусимо стояти на тому становищі, що мета освячує засоби. І тут треба піднести геніяльність товаришів Леніна й Троцького, що у країні анальфабетів, у країні zdeгенерованого забобонного панства, розбещеного попівства й підкупної бюрократії, зуміли створити такий сильний апарат оборони революції. Не будемо спорити також і про засоби, якими послужилися тт. Ленін і Троцький для створення такого апарату. Адже для революції це однаково, чи вони послужилися добрим прикладом (суботниками), щоби відвикле в війні від праці робітництво заохотити до роботи, чи „брутальною силою“ (чрезвычайками), щоби всяких неробів приневолити стати корисними одиницями суспільства. От, на позитивні (добрі) сторони централізму та загалом на добрі сторони методів Москви треба було вказати Винниченкові.

Та свій міщанський спосіб думання ще більше виявляє Винниченко в тому місці свого листа, де говорить про самостійну Україну. І тут аж виразно показується його комуністична мілкість та короткозорість. Справді, Винниченко не каже, як він уявляє собі самостійну Україну, але з того, що він в той час, коли Росія й Україна творять федерацію, яка в дальшому процесі повинна перетворитися в іще більше об'єднане тіло, говорить про самостійну Україну, можна висувати собі, що він має на думці цілком окремий політичний і господарський державний організм. Отже Винниченко хоче відокремити Україну і створити з неї цілком відрубне державне тіло. Ми не припускаємо, що Винниченко має на думці таку самостійну Україну, яку має на думці Петлюра й його сторонники, але ж від кого і для кого тоді Винниченко хоче відокремити Україну? Відповідь на ці питання не може бути двозначна. Берім під увагу союз Росії й України. З одного боку ми маємо пролетарську Росію, в якій вже вдалося до певної міри закріпити революцію, і з другого напів зреволюціонізовану Україну, в якій ще бушує

контрреволюція. Остаточного здавити контрреволюцію на Україні можна тільки при допомозі Росії. Алеж абстрагуємо і від цього питання, поминім його і спитаймо, для чого відокремлювати Україну від Росії, то відповідь на це питання в листі Винниченка є тільки одна, щоби Москва не „викачувала з України її природні ресурси“, щоби не експлуатувала її. Це, зрозумілою мовою сказавши, значить, щоби російський робітник, у той час, як по московських містах панує голод, а по українських селах є ще доволі всяких харчів, не вивозив із України ні збіжжя, ні цукру, ні інших харчових продуктів, далі це значить, щоби російський пролетар, у той час, як на Україні є подостатком вугля, а в Росії його немає, пух од холоду, щоби через брак вугля мусіли стати фабрики, заводи й комунікація, щоби криза в Росії ще дужче загострилася й щоби, врешті, маяк всесвітньої революції впав як під ударами з назверху, так і під ударами з нутра. Ось до чого повинно довести відокремлення України від Росії. Бо ми не думаємо, щоби український селянин (а мова може бути тільки про багатих селян) у той час, коли він нічого не хоче знати про комунізм, і коли російський робітник ще не може йому нічого дати в заміну, добровільно віддавав збіжжя, сало, цукор і т. д. Але ж ми питаємо, чи взагалі може комуніст так ставитися до піднесеного питання, чи взагалі може комуніст, що мусить себе вважати інтернаціоналістом, дивитися на якусь певну територію, яку заселяє даний нарід, як на об'єкт тільки національної експлуатації? На це питання Винниченко не дає нам відповіді. А коли дає, то це буде відповідь міщанина-власника, а не комуніста. Він же прямо каже, що російські комуністи намагаються дати визволення зовні. Отже, по його міркуваннях повинно це визволення прийти з нутра. Український пролетаріат, який ще за слабкий, щоби сам у себе перевести соціальну революцію, повинен чекати доти, доки Україна не зпролетаризується й доки пролетаріат не зросте на силах. Винниченко таким чином хоче повернути колесо історії назад і уневажнити всі здобутки революції на Україні. Бо що значить революція власними силами, внутрішня революція? Нічого іншого, як спинювання революції в її дальшому розвитку. Тому Винниченкові не треба було аж стати комуністом, щоби дозволити собі на такий висказ, йому не треба було покидати рядів української контрреволюції, щоби так боронити інтереси пролетарських мас України. Така оборона України (у Винниченковім листі не говориться виразно, якої саме України) виходить ні на що інше, тільки на оборону дрібнобуржуазної України, та всякої іншої, лише не пролетарської. Значить, Винниченко, який ще не позбувся дрібноміщанської ідеології, не може собі й інакше уявити визволення українських робочих мас, як тільки шляхом самостійності України, хоч до речі треба сказати, що самостійна Україна, колиб вона, як соціалістична держава була

зреалізована, ще менше могла би встояти між капіталістичними державами, не потребуючи робити всякого рода концесій, до чого вже тепер приневолена федеративна Росія. Отже самостійна Україна може бути ідеалом української дрібної буржуазії, яка на самостійній Україні робила би добрі інтереси, самостійна Україна може бути ідеалом соціал-пацифістів, які на кожному кроці зраджують інтереси пролетаріату, але самостійна Україна не може бути ідеалом комуніста.

Та щоби все таки хоч трохи підвести ґрунту під свої міркування Винниченко вдаряє просто в націоналістичну струну й розписується про нерівноправність національної культури. Він каже: „Ясно, що коли найважливіші галузі життя не мають своїх центрів на Україні, коли всі апарати уряду і влади обсажені присланим із московського центру елементом, коли вони залежать тільки від того центру і зносяться тільки з ним, 12 як ж може бути мова про їх українізацію? Ясно, що коли економічне життя таким способом централізоване, то таке мусить бути централізовані і всі залежні від нього галузі. І говорити про національно-культурну самостійність при цій умові неможливо. Це буде тільки одною декларацією, а в дійсності пануватиме й культура й мова тої національності, яка управляє економікою країни. Так воно й тепер є, не вважаючи на шире бажання дати справжню рівноправність національних культур.“

Винниченко сам себе дезавуує, сам собі перечить. В одному місці він говорить, що московський центр не має інтенцій русифікувати України, а тут каже, що московський центр обсаджує українські уряди московським елементом. Як же це розуміти? Інакше не можна, хіба так, що на Україні брак певних українських комуністичних елементів, яким би можна повірити провід революції та якими можна би обсадити українські уряди й установи. Що так справа мається, а не інакше, то живим прикладом служить для нас сам Винниченко. Він, замість того, щоб задержати той уряд, який йому давали, і своєю особою придбати в Москві довіря до українства, кидає цей уряд. І що ж має робити супроти цього московський центр? Чи не приневолений він тепер обсадити той уряд, який мав Винниченко, може й не Українцем? Так мається справа з русифікацією України,

Це також свідчить про комуністичну недодуманність Винниченка, бо хіба треба спростуватися в комунізм, щоби перестати вірити, що соціалістична революція не тільки перетворить теперішній суспільний лад, збудований на капіталістичних основах, але перемінить і людську душу та оновить людину — ту людину, душа якої тепер запорохнявіла, скалічена, знівечена й думка якої не може ще вийти поза ті межі, які їй був визначив капіталістичний лад. Треба перестати бути комуністом і не

Рл 6759 у

вірити, що відносини, які виробилися протягом століть між Українцями й Москалями, зміняться. Але така зміна не прийде через день, через місяць і через рік, лише через цілі роки, а то може аж через десятки літ. Зрештою Винниченкові мабуть відомий погляд Леніна на новоспечених російських комуністів, які примазались до революції й тільки плывуть за струєю комунізму, не будучи сами не то що комуністами, а навіть революціонерами. Та провідники російської революції не зневірюються в остаточній перемозі революції, вони знають, що саме тепер стан переходивий і що в цьому переходовому стані не може все йти так, як де хто з „соціалістів“ вимріяв собі в кабінеті за столиком. Вони знають, що мусять траплятися помилки й невдачі, як це буває у всякій великій боротьбі, але й знають, що врешті комунізм, помимо всяких перешкод, перемістить, бо перемістити мусить. Силою своєї ідеї побідить!

Отже, виходячи від таких поглядів на стан річей на Україні, Група Українських Комуністів у Німеччині, застановившись докладно над листом Винниченка й над його дальшою політичною діяльністю після його повороту з України за кордон, вирішила:

1. Що лист Винниченка являється впливом його міщанського способу думання, від якого він іще не увільнився, та подиктований не комуністичним переконанням, але хвилими настроєм.

2. Що лист Винниченка й його дальша діяльність за кордоном не приносять користи для справи революції, а навпаки, велику шкоду, тому що зза кордону всяких хиб і помилок, які робили би провідники російської й української революції, не направили. Винниченко своїм листом і своєю дальшою політичною діяльністю лише збиває з толку український пролетаріят і вносить замішання в його ряди.

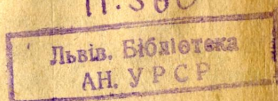
3. Що революційний пролетаріят не може солідаризуватися з Винниченком, а мусить як найстрогіше осудити й нап'ятувати його просто злочинний супроти революції вчинок.

За Групу Українських Комуністів у Німеччині:

Братушенко

Тавфдорфер

11.560

РЛ 6759

Відповідь групи Українських.